

Länsstyrelsen
Värmland

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0610234 Humsjön Nergården

Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk av utpekade områden med höga naturvärden inom EU. Målet med nätverket är att hejda utrotningen av vilda djur och växter och hindra att deras livsmiljöer förstörs. Nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete med att bevara biologisk mångfald. Alla medlemsländer har ansvar att peka ut representativa områden för fåglar som är angivna i EUs fågeldirektiv (SPA) och för naturtyper och arter som är angivna i EU:s art- och habitatdirektiv (SCI/SAC). Genom utpekandet åtar sig länderna att långsiktigt bevara de utpekade naturvärdena i områdena. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en bevarandeplan. I några fall där Natura 2000-området också är naturreservat skrivs en kombinerad bevarandeplan och skötselplan. Bevarandeplanen ska innehålla en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras. Bevarandemålen formuleras utifrån de förutsättningar som de utpekade arterna och naturtyperna behöver för att de ska ha gynnsamt bevarandetillstånd i området. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper samt behov av bevarandeåtgärder, t.ex. skydd eller skötsel, ska också beskrivas. Informationen ska ligga till grund för förvaltning och tillståndsprövning enligt miljöbalken.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. Uppgifterna skiljer sig i vissa fall från vad som är beslutat av regeringen och kommer av Länsstyrelsen i dessa fall att föreslås som ändringar till regeringen vid nästa revideringstillfälle. Förvaltning och tillståndsprövning ska utgå från den verkliga förekomsten av naturtyper och arter, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar denna, även om uppgifterna inte har hunnit beslutas av regeringen.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen som är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är i sig inte ett juridiskt bindande dokument varför formell reglering av skydd eller skötsel kan behövas t.ex. i form av beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som råder vid åtgärder eller verksamheter inom ett Natura 2000-område.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd kan även krävas för åtgärder utanför Natura 2000-området om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Inför en ansökan ska ett samråd hållas med Länsstyrelsen angående utformningen av tillståndsansökan och tillhörande miljökonsekvensbeskrivning. Eftersom det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kräver tillstånd rekommenderas en tidig kontakt med Länsstyrelsen. Vid skogsbruksåtgärder hålls initialt ett samråd med Skogsstyrelsen. Information om Natura 2000 finns också på Länsstyrelsens webbsida eller genom kontakt med Länsstyrelsens enhet för naturvård på telefonnummer 010-224 70 00.

Foto: Länsstyrelsen Värmland

Överst vänster: violettkantad guldvinge, Dan Mangsbo - överst mitten: silvertärnor (D.M.) - överst höger: långskägg (D.M.)

nedtill vänster: vattendrag (D.M.) - nedtill höger: skog, Anders Tedeholm ©

Länsstyrelsen Värmland

651 86 Karlstad

010-224 70 00

www.lansstyrelsen.se/varmland

Länsstyrelsen
Värmland

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0610234 Humsjön Nergården

Kommun: Sunne

Områdets totala areal: 4,2 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-11-02

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-29

Markägarförhållanden:

Privat.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2002-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper som ska bevaras i området:

Naturtyper enligt art- och habitatdirektivet:

6230 - Stagg-gräsmarker

6520 - Höglänta slätterängar

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: I natura 2000-området Humsjön Nergården är de prioriterade bevarandevärdena områdets staggrika Gräsmarker och Höglänta slätterängarna med dess hävdgynnade flora.

Motivering: Området har ett stort värde som exempel på en äldre finnbosättning med traditionellt skötta ängs- och betesmarker och en rik och typisk gräsmarksflora. Områdets naturtyper har en ogynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå och är därför viktiga att bevara.

Prioriterade åtgärder: För att säkerställa att de utpekade Natura 2000 -naturtyperna bevaras krävs årlig hävd och röjning av igenväxningsvegetation.

Beskrivning av området

Nergården är en gammal finngård belägen i sluttning ned mot den norra ändan av Humsjön. Natura 2000-området utgörs av fyra delområden, vilka består av hävdade marker med två olika naturtyper.

Det nordvästra området utgörs av betesmark varav en del tidigare varit hackslått. Marken betas och är väl hävdad. Arter som stagg, kattfot, prästkrage och fältgentiana påträffas. Här finns två tidigare hamlade sälgar. Torpgrunder, rösen och äldre fältformer kan skönjas i terrängen.

Området i nordost hävdas i olika former. Den östligaste delen har tidigare varit använd till slätter men betas sedan några år tillbaka av får. Vegetationen är mager med förekomst av bland annat stagg och ormrot. Till väster om denna betesmark ligger ett skifte med hackslått. Några enbuskar och små plantor av gran förekommer samt enstaka större träd. Marken är mager med stort inslag av stagg. Här finns även arter som nattviol, prästkrage och jungfrulin.

Det mellersta delområdet, söder om gården, utgörs av hackslått. Området är till större del öppet, endast enstaka träd och buskar förekommer. Detta delområde har i alla år skötts traditionellt med lieslätter och höet torkas på hässjor. Flera arter som indikerar långvarig hävd har påträffats, bland annat pillerstarr och kattfot. Senast 2016 observerades tidig fältgentiana, brudsporre och nattviol, låsbråken, blåsuga, blodrot, gökärt och smultron.

Även det fjärde delområdet, beläget söder om vägen mellan skog och åker, utgörs av hackslått. Enstaka träd förekommer, bland annat en sälg som aktivt hamlas. Fältskiktet består av arter som brudborste, kattfot, stagg och jungfru Marie nycklar. Senast 2016 observerades arter som ärenpris, ormrot, gökärt, liten blåklocka och prästkrage. Vid inventering i samband med förslag till åtagandeplan 2016 konstaterades uppväxt av ris och att området var relativt svagt hävdad.

Under sensommaren och tidiga hösten 2011 inventerades ängssvampar i området. Vid inventeringarna påträffades 16 arter vaxskivlingar, 10 rödskivlingar, fem fingervampar och två jordtungor. Bland dessa fanns t.ex. de rödlistade arterna lila vaxskivling, rodnande lutvaxskivling, scharlakansvaxskivling, rökfingersvamp, violett fingersvamp, vridfingersvamp, skruvbusksvamp, purpurbrun jordtunga.

Nergården har en välbevarad helhetsmiljö med höga natur- och kulturhistoriska värden. Nergårdens marker finns med i länets ängs- och hagmarksinventering från 1994 och klassas där som klass 1. Till denna klass förs de finaste ängarna och hagarna, vilka hyser vegetationstyper som visar på långvarig hävd. Nergården finns även med i den nationella bevarandeplanen för odlingslandskapet samt är utpekad som riksintresse för naturvården.

Förutom att Humsjön Nergården är av botaniskt intresse har en del dagflygande fjärilar påträffats i området. Brun blåvinge, midsommarblåvinge, ängsblåvinge, vitfläckig guldvinge, violettekantad guldvinge, ängspärlemofjäril, skogspärlemofjäril, brunfläckig pärlemofjäril, slättergräsfjäril, allmän metallvingesvärmare och allmän bastardvärmare är typiska arter som inventerats i området. Senast 2016 observerades en mindre bastardvärmare.

Humsjön Nergården ingår i ett riksintresse för naturvård, Finnbygden (Humsjön).

Vad kan påverka negativt

Se beskrivning av negativ påverkan under respektive naturtyp.

Bevarandeåtgärder

Följande bestämmelser och åtgärder bidrar på olika sätt till att utpekade naturtyper och/eller arter uppnår och bibehåller gynnsamt bevarandetilstånd i Natura 2000-området.

Gällande regelverk 2017:

- Enligt första stycket i 7 kap 28 a § miljöbalken krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd enligt första stycket krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området. Innan en tillståndsansökan lämnas in ska samråd hållas med Länsstyrelsen m.fl. (enligt 6 kap 4 § miljöbalken).
- Med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken får tillsynsmyndigheten i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av miljöbalken ska följas.
- Svenska Natura 2000-områden utgör riksintressen enligt 4 kap. 8 § miljöbalken.
- Riksintresse för naturvård enligt 3 kap 6 § miljöbalken, hela området.
- Miljöersättningar för bete och slätter för de arealer som uppfyller krav på ersättningar från landsbygdsprogrammet 2014-2020 (EU:s miljöersättning för biologisk mångfald i betesmarker och slätterängar).
- Strandskyddet omfattar land- och vattenområden inom 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd enligt 7 kap. 14 § miljöbalken.
- Vid skötsel av jordbruksmark skall hänsyn tas till naturvårdens intressen (12 kap 7-10 §§ miljöbalken).

Behov av ytterligare bevarandeåtgärder:

- Lupiner och älggräs har tidigare identifierats i anslutning till boningshuset och därmed i närheten av den höglänta slätterängen i det nordöstra delområdet. Med fortsatt hävd av slätterängen bedöms älggräset kunna hållas nere. Beträffande lupinerna behövs åtgärder för att bekämpa befintliga individer och för att förhindra spridning in i de utpekade naturtyperna.

Förvaltning av området:

Natura 2000-området Humsjön Nergården har inget formellt skydd. Markägarna har ansvarat för skötseln av området åtminstone sedan 2005 (enligt bästa tillgängliga uppgifter). Hela området omfattas av Länsstyrelsens åtagande om miljöersättningar för betesmarker och slätterängar enligt upprättad åtagandeplan. Skötseln enligt denna plan innebär för de höglänta slätterängarna årlig hävd genom bete eller slätter med efterföljande höbärgning och efterbete samt röjning av igenväxningsvegetation. Enligt åtagandeplanen är det i de höglänta slätterängarna även förbjudet med antropogen näringstillförsel inklusive tillskottsutfodring av betesdjuren. I stagg-gräsmarkerna råder allmän skötsel vilket innebär krav på bete och röjning av igenväxningsvegetation samt att det är tillåtet att tillskottsutfodra djuren. Åtagandeplanens syfte är att bevara och förstärka den hävdgynnade vegetationen samt de i området övrigt höga kulturhistoriska värdena. Genom åtagandeplanen elimineras den traditionella hotbilden som utgörs av minskning av, eller upphörd hävd och igenväxning av buskar och träd. Eftersom tillskottsutfodring av betande djur tillåts för vissa ytor i enlighet med gällande åtagandeplan och samtidigt utgör hot mot naturtypen stagg-gräsmarker behöver åtgärdens påverkan i det enskilda området diskuteras inför fortsatt skötsel. När innevarande ersättningsperiod upphör rekommenderas att miljöersättningsperioden med åtagandeplan förnyas eller att annat skötselavtal tas fram.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs

sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6230 - Stagg-gräsmarker

Areal: 1,5 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 1,52 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Artrika, hävdpräglade stagg-gräsmarker nedanför trädgränsen på torra-friska, silikatrika jordar. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är upp till 0-30 %. Hävdgynnade arter ska finnas. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Det är inte ovanligt att naturtypen har en historia som ängsmarker, och/eller har en flora och fauna med arter som är känsliga för hårt bete under sommaren. Där det förekommer hotade eller regionalt sällsynta arter, eller där marken har en välbevarad ängsvegetation, är det motiverat att anpassa hävden efter det genom t ex begränsat bete under sommaren. Naturtypen kan uppträda i olika skepnader beroende på bland annat fuktighet och klimat. Stagg-gräsmarkerna kan vara mycket örtrika och ibland hysa ovanliga växter. Stagg är en av de viktigaste arterna men vegetationen i övrigt ska också vara artrik. Örtrikedomen gör dem också viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin.

Inom Natura 2000-området Humsjön Nergården finns naturtypen på två områden, i den västra respektive östra delen. Dessa utgör ca 36% av områdets totala areal. En beskrivning av området finns under rubriken "Beskrivning av området".

Förutsättningar för ett gynnsamt bevarandetillstånd är bete alternativt slåtter med höbärgning samt röjning av igenväxningsvegetation. Objektets hävdhistoria bör vara vägledande för skötseln.

Andra förutsättningar för ett gynnsamt bevarandetillstånd är en öppen miljö som i normalfallet inte har mer än 30 % täckningsgrad av träd och buskar. Ett visst inslag av buskar, snår och bryn är dock oftast gynnsamt för många organismer eftersom det erbjuder skydd, skapar bättre mikroklimat och kantzoner där örter kan gå i blom utan att betas ner. Bärande buskar och träd är även en viktig födokälla för många fågelarter. Viss variation i markvegetationens höjd över tiden och mellan olika delar av området är också en förutsättning för många arters fortlevnad. Många insektsarter och fåglar är beroende av andra miljöer utanför naturtypen för häckning, skydd, födosök eller delar av sin livscykel. Det kan till exempel röra sig om andra gräsmarkstyper, buskmarker trädrika marker eller blomrika kantzoner. I naturtypen får heller ingen gödning (förutom från djur som betar i objektet), stödutfodring, dikning eller insädd av för naturtypen främmande arter förekomma.

Den för naturtypen karakteristiska vegetationen och angivna strukturer är en förutsättning för att naturtypens typiska arter ska bibehållas. Typiska arter är indikatorarter som reagerar snabbt på naturtypiska hotfaktorer. Arterna används i uppföljningssammanhang som en indikator på att naturtypen mår bra.

Bevarandemål

Arealen av Stagg-gräsmarker (6270) ska vara minst 1,52 hektar. Regelbunden hävd ska påverka området. Ingen skadlig ansamling av förna ska finnas i området. Igenväxningsvegetation ska inte förekomma mer än i begränsad utsträckning. Krontäckning av träd och buskar ska förekomma i måttlig mängd (max 30% krontäckning). Naturtypen ska ha ostörd hydrologi. Näringsstatusen i marken ska vara gynnsam för naturtypens typiska arter.

Betesdjuren ska inte ges medel mot parasiter som finns kvar i dyngan och kan påverka dynglevande organismer negativt. Artsammansättningen ska vara karakteristisk för naturtypen med stort inslag av hävdgynnade arter där förekomsten av stagg ska vara riklig. Arter främmande för naturtypen ska inte förekomma eller endast förekomma i begränsad utsträckning. Det ska finnas typiska arter inom följande grupper: fjärilar (tämligen allmän) och kärlväxter (allmän-riklig).

Negativ påverkan

Naturtypen hotas generellt av:

- Utebliven röjning av igenväxningsvegetation och minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Alltför kraftig röjning av buskar och träd så att organismer som är beroende av dessa strukturer missgynnas.
- Överbete. Alltför intensivt betestryck påverkar naturtypen negativt.
- Skötsel som avlägsnar småbiotoper, kantzoner och mosaikmiljöer och skapar skarpa gränser mellan olika markslag påverkar naturtypen negativt.
- Spridning av gödsel i naturtypen påverkar floran negativt.
- Tillskottsutfodring av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan.
- Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden, exempelvis skogsplantering, dikning och täktverksamhet.
- Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar påverkar floran negativt.

Bevarandetillstånd

På biogeografisk nivå har naturtypen minskat kraftigt under 1900-talet. Skälen till detta är upphörd eller bristande hävd, igenväxning, gödsling, kvävenedfall, för små och fragmenterade arealer, bristande landskapsmosaik orsakat av rationellt jord- och skogsbruk och en negativ utveckling för arter som förekommer i naturtypen. Nämnade problem och nedläggningar av jordbruk förväntas bestå framöver.

Under 2006 genomfördes en inventering av dagflygande ängsfjärilar i länet. Området var vid besökstillfället mycket välskött och hade en art- och individrik fjärilsfauna. Av dessa var 10 fjärilsarter typiska för naturtypen och sju av dessa påträffades vid minst två inventeringstillfällen. Under 2012 upprepades inventeringen och antal typiska fjärilsarter uppgick då till 7. Av intressantare arter inventerades 2012 violettekantad guldvinge och populationen av slättergräsfjäril var riklig. Ängsblåvinge, brunfläckig pärlemofjäril, allmän metallvingesvärmare, midsommarblåvinge, ängspärlemofjäril, brunfläckig pärlemofjäril och slättergräsfjäril är exempel på typiska fjärilsarter som påträffades vid båda inventeringstillfällena.

Vid gräsmarksuppföljningen 2012 bedömdes den västra hagen ha fullgod naturtypsstatus medan den östra hagen endast bedömdes ha fullgod naturtypsstatus i den nordvästra delen. Båda hagarna är artrikare i de norra delarna där marken är torrare. Den västra hagen var öppen i den norra delen medan det fanns fler buskar och träd i den södra delen, framförallt i sydväst. Den östra hagen hade en artrik flora i nordväst medan den nordöstra delen var tuvig med små videbuskar. Smågranar har röjs bort kontinuerligt men vid inventeringen 2012 fanns det behov av ytterligare röjning av dessa. Vid inventering i samband med förslag till åtagandeplan i maj 2016 kvarstod behovet av röjning och det är i dagsläget okänt om röjningen genomförts enligt åtagandeplan. I naturtypen fanns vid inventeringstillfället 2012 typiska arter som knägräs, pillerstarr, ormrot, kattfot, revfibbla och ängsskallra samt riklig förekomst av stagg. Måttlig

förekomst av ohävdsarten älggräs. Kännedom om aktuell förekomst av dessa arter saknas.

Bevarandetillståndet bedöms sammantaget som oklart på grund av att uppgifter saknas om genomförda åtgärder säsongerna 2016-2017. Det finns behov av ny bedömning i fält.

6520 - Höglänta slätterängar

Areal: 0,79 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 0,83 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen utgörs av artrika, torra - fuktiga, hävdpräglade ängar i fjällnära och andra höglänta områden (ovanför högsta kustlinjen i Svealand och Norrland). Ibland finns ett inslag av fjällväxter i vegetationen. Naturtypen har utvecklats genom lång kontinuitet av slätterängsskötsel och har ofta även använts som betesmark under senare tid, men ängarna kan vara i ett igenväxningsskede. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är upp till 30 %. Hävdgynnade arter ska förekomma. Höglänta slätterängar är numera mycket ovanliga och förekommer bara på små arealer i boreal och alpin region eftersom en stor del jordbruket i dessa trakter har rationaliserats eller lagts ner. Slättermarker har mycket stor betydelse för många organismer som är knutna till odlingslandskapet, inte minst hävdgynnade kärlväxter och många insekter, i synnerhet vildbin och fjärilar.

I Natura 2000-området Humsjön Nergården finns naturtypen i områdets centrala del och söder om vägen. Den utgör ca 20 % av områdets totala areal. En beskrivning av området finns under rubriken ”Beskrivning av området”.

Förutsättningar för gynnsamt bevarandetillstånd är årlig skötsel av slätterängarna genom slätter/bete, höbärgning, röjning av igenväxningsvegetation, lövtäkt, eventuell hamling, fagning samt eventuellt efterbete. Objektets hävdhistoria bör vara vägledande för skötseln.

Andra förutsättningar för ett gynnsamt bevarandetillstånd är en öppen miljö som i normalfallet inte har mer än 30% täckningsgrad av träd och buskar. Ett visst inslag av buskar och träd är dock oftast gynnsamt eftersom det erbjuder skydd och ett bättre mikroklimat. Många insektsarter och fåglar är också beroende av andra miljöer utanför naturtypen för häckning, skydd och födosök. Det kan till exempel röra sig om andra gräsmarkstyper, buskmarker eller trädrika marker. I naturtypen får heller ingen gödsling (förutom gödsel från djur på bete), stödutfodring, kalkning, dikning eller insädd av främmande arter förekomma.

Den karakteristiska vegetationen och angivna strukturer är en förutsättning för att naturtypens typiska arter ska bibehållas. Typiska arter är indikatorarter som reagerar relativt snabbt på naturtypiska hotfaktorer. Arterna används i uppföljningssammanhang som en indikator på att naturtypen mår bra.

Bevarandemål

Arealen av Höglänta slätterängar (6520) ska vara minst 1,0 hektar. Årlig hävd ska påverka gräsmarken, företrädningsvis genom slätter och efterbete. Ingen skadlig ansamling av förna ska finnas kvar i området. Regelbunden hamling av idag aktivt hamlade träd. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsfodring av betesdjur, ska förekomma. Betesdjuren ska inte ges medel mot parasiter som finns kvar i dyngan och kan påverka dynglevande organismer negativt. Markförhållandena med avseende på fuktighet ska vara gynnsamma för naturtypen. Träd- och buskskikt ska tillsammans förekomma i måttlig mängd (max 30% krontäckning). Ingen igenväxningsvegetation ska förekomma eller endast förekomma i begränsad utsträckning. Arter främmande för naturtypen ska inte förekomma. Förekomsten av typiska kärlväxter ska vara allmän - riklig.

Negativ påverkan

Naturtypen hotas generellt av:

- Minskad eller utebliven slåtter/bete och röjning av igenväxningsvegetation kan på sikt leda till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Utebliven höbärgning leder till förnaansamling med utarmning av den hävdgynnade floran och faunan som följd.
- Slätter vid fel tidpunkt. Om den t ex sker för tidigt på säsongen när växterna ännu inte hunnit sätta frön leder det på sikt till en utarmning av den hävdgynnade floran och faunan. Sker slättern för sent kan kvarliggande organiskt material ge gödslingseffekt.
- Alltför kraftig röjning av buskar och träd så att organismer som är beroende av dessa strukturer missgynnas.
- Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden som t ex skogsplantering, dikning och täktverksamhet.
- Skötsel som avlägsnar småbiotoper, kantzoner och mosaikmiljöer och skapar skarpa gränser mellan olika markslag påverkar naturtypen negativt.
- Tillskottsutfodring av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan.
- Spridning av gödsel påverkar floran negativt.
- Indirekta faktorer som gödslings- och försurande effekter från luftburna föreningar kan på sikt komma att påverka ängarnas flora negativt.

Bevarandetillstånd

På biogeografisk nivå har arealen höglänta slåtterängar kraftigt minskat under 1900-talet. Anledningen är upphörd eller bristande hävd, igenväxning, gödsling, för liten och fragmenterad areal. Mycket få jordbruk finns kvar i de områden där höglänta slåtterängar förekommer och nedläggningen av jordbruk kommer troligtvis att fortsätta. På grund av habitatförlust samt i många fall bristande skötsel av den kvarvarande ängsarealen är många arter som är knutna till ängar starkt hotade och trängda. Prognosen framöver är ytterligare försämring.

Vid gräsmarksuppföljningen 2012 bedömdes naturtypen ha fullgod status. På de två slåtterängarna norr om landsvägen har igenväxningsvegetation nyligen röjts bort. Ängarna var mycket artrika med bl a flera bestånd av fältgentiana. Ängsmarken söder om landsvägen var mer artfattig men sammantaget visade förekomsten av typiska arter på ett gynnsamt bevarandetillstånd. Exempel på typiska arter i området var låsbräken, vårbrodd, stagg, ormrot, blodrot, Jungfru Marie nycklar, kattfot och ängsskallra samt rikligt med fältgentiana. I naturtypen fanns enstaka förekomster av ohävdarterna lupiner och älggräs men i anslutning till boningshuset fanns flera bestånd av blomsterlupiner samt en del akleja.

Vid basinventeringen och efterföljande gjorda inventeringar har området bedömts ha fullgod natura-naturtyp. Vid inventering i samband med förslag till åtagandeplan för området i maj 2016 var slåtterängen söder om gården välhävdad och omgivande mark så väl hävdad att markklassen "slåtteräng med särskilda värden" utökades. Arter som påträffades i denna yta 2016 var bland annat tidig fältgentiana, brudsporre och nattviol, låsbräken, blåsuga, blodrot, gökärt och smultron. Vid inventeringstillfället 2016 bedömdes de övriga två ytorna med höglänta slåtterängar vara något sämre hävdade. Ytan längst i söder uppfattades som svagt hävdad med en del uppväxt av ris. Inga lupiner noterades. Eftersom besöket 2016 gjordes i maj har områdena sedan dess hävdats i två säsonger enligt gällande åtagandeplan. En uppföljning skulle behöva göras vid säsongens slut för att bevarandetillståndet ska kunna bedömas. Tills vidare, och sammantaget för de tre delytorna, bedöms bevarandetillståndet som oklart men troligen gynnsamt.

Dokumentation

- Artdatabanken SLU. 2014. Arter & naturtyper i habitatdirektivet – bevarandestatus i Sverige 2013.
- Artportalen. ArtDatabanken SLU, Uppsala. Artuppgifter, sökning 2017-08. (<http://www.artportalen.se>)
- Inventering av fjärilar och vildbin i skyddade områden i Värmlands län 2012. Opublicerad.
- Länsstyrelsen Värmland 2012. Uppföljning av hävdade gräsmarker i skyddade områden – inventering av kärlväxter. Länsstyrelsens rapport 2014:16.
- Länsstyrelsen Värmland 2012. Inventering av fältgentiana i skyddade områden i Värmlands län 2012
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1, NV-04493-11. Naturtyper: 6230 Stagg-gräsmarker och 6520 Höglänta slätterängar. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Länsstyrelsen Värmland 2006. Dagflygande ängsfjärilar i Värmlands län. Opublicerad.
- Länsstyrelsen Värmland. Basinventering 2005-2009 inklusive kompletterande inventeringar, bedömningar och kvalitetssäkring av Natura 2000-områden. Opublicerat.
- Länsstyrelsen Värmland 2005. Bevarandeplan för Natura 2000-området Humsjön Nergården. Fastställd 2006-03-15.
- Länsstyrelsen i Värmlands län. 2011. Redovisning av inventering av ängssvampar Nergården. Opublicerat.
- Länsstyrelsen i Värmlands län. 2017. Förslag till åtagandeplan för miljöersättningen för betesmarker och slätterängar. (2015-2019). Humsjön Nergården.
- Länsstyrelsen i Värmlands län, Naturvårdsenheten. Ängar och hagar i Värmlands län. Rapport nr 1994:20.

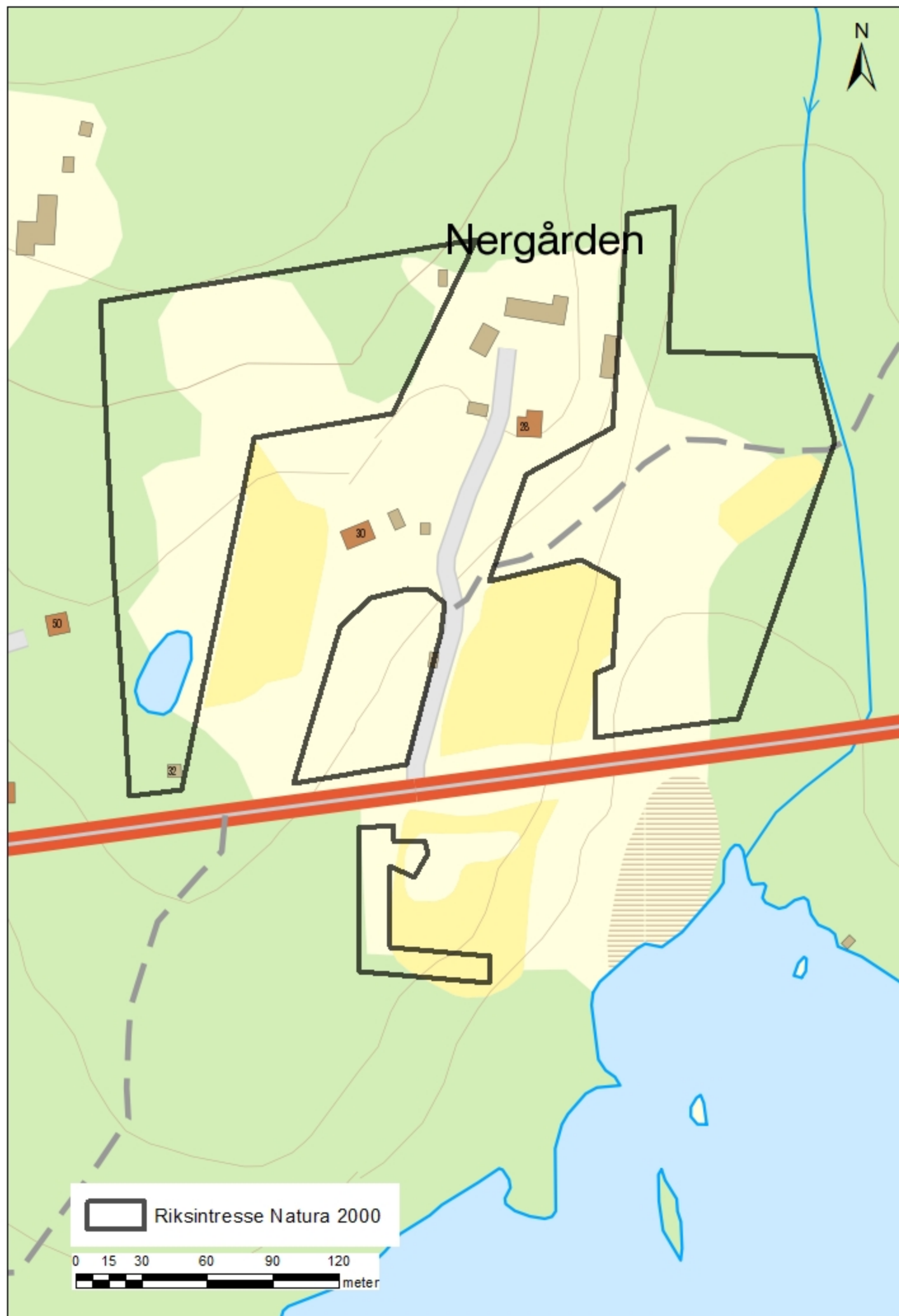
Bilagor

1. Översiktskarta.
2. Karta över Natura 2000-områdets avgränsning.
3. Naturtypskarta.

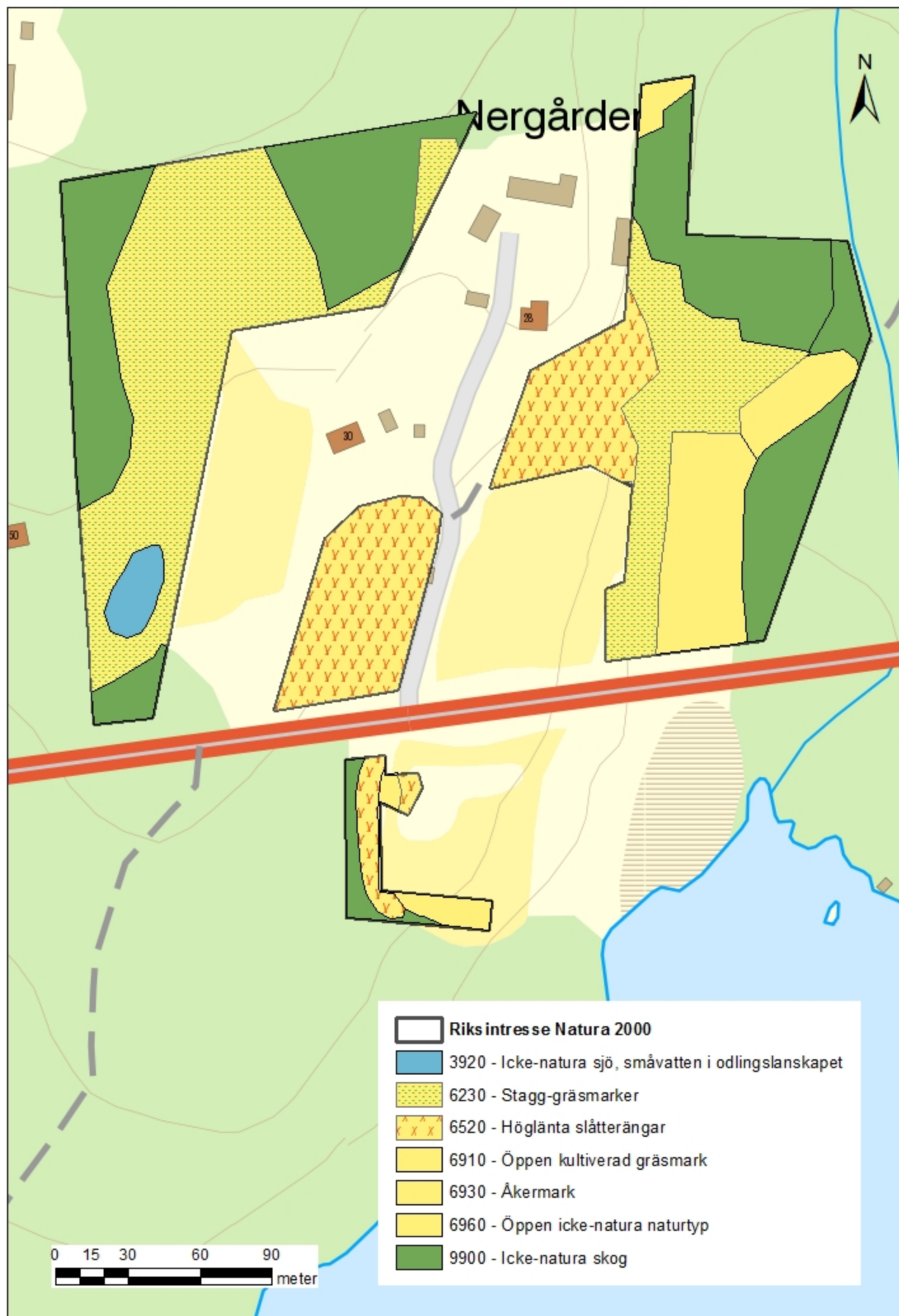
Bilaga 1. Översigtskarta med markering för Natura 2000-området Humsjön Nergården.

Bilaga 2. Karta med Natura 2000-områdets avgränsning

Bilaga 3. Naturtypskarta för Natura 2000 - området Humsjön Nergården

Länsstyrelsen
Värmland

Länsstyrelsen Värmland, 651 86 Karlstad, 010-224 70 00
www.lansstyrelsen.se/varmland